

Márton köpenyéről — másképpen

Tours-i Szent Márton —milyen kár, hogy nem Szombathelyi vagy legalább Savariai Szent Mártonnak hívják!— legendájában rendre említődik ruházata, s ez nem csak valamiféle külső jellemzés eszköze, hanem jelentéssel teli mozzanat. A sokszor ábrázolt történet szerint egyszer télvíz idején Amiens kapuján kilépvé meglátott egy mezítelen koldust, s köpenyét kettévágva megmentette a fagyhaláltól. Azt kevésbé szokás említeni, hogy ekkor még nem töltötte be tizennyolcadik életévét és mint hittanuló nem is volt kereszténynek tekinthető. Veleszületett emberségének műve volt tehát az, ami egyébként minden tisztességes embertől elvárható lett volna? De nem tették, csak az, akiben már gyermekkorától működött az isteni kegyelem! Aztán, fűzhetjük tovább a történetet, elég volt a koldusnak fél köpeny? A zsoldoskatonán más ruha is maradt, miért nem adta oda az egészet? De nem kérhetjük rajta számon az evangéliumi „tűzást” (Mt 5,40): köpenyének másik fele nem sajátja volt: kincstári tulajdon. Egy megnyírt birkáról mondta: „Ez beteljesítette az evangélium üzenetét: két tunikája volt, s az egyiket olyannak adta, akinek egy sem volt.” (Az idézetek Madas Edit fordításai.)

Egyes főpapok v unakodtak püspökké szentelni, mert ruháját rendezetlenné találták. Végül megtörtént a szentelés, de Márton a városon kívül, szigorú kolostori életet élt szerzeteseivel, ahol még a finomabb öltözködés is bűnnek számított. Máskor azt jegyzik föl róla, hogy „szőrös gúnyában, lígő-lógó, fekete köpönyegbe burkolódzva” kocogott egy számon, meg hogy „a pusztá földön szokott aludni, csak szőrscuháját téve maga alá”. Volt, hogy „az ördög király képeben jelent meg neki, bíborban, koronával, aranyos cipőben”.

De mielőtt csak egy korai szociális munkást vagy éppen szociális ügyekért és társadalmi felzárkóztatásért felelős egyházi személyt akarnánk látni benne, —van is, aki elfogadja, hogy ez az Egyház dolga, csak ez az Egyház dolga—, pedig Márton szüntelenül imádkozott, halottakat támasztott föl, pogányokat térített, sőt néha áldozati helyeiket is lerombolta, aztán szerzetest megugató kutyát tett némává, tehát mielőtt jócskán leegyszerűsíteniék alakját, olvassuk csak el a következő oldalon a misére készülő Márton történetét. „Johannes Beleth mester hozzáfűzi ehhez a csodához”, olvassuk a Legenda aurea-ban, „hogy amikor mise közben kitérta kezét az Úr felé, ahogy szokás, a ruhaujjak felcsúsztak a karján, ami nem volt sem kövér, sem nagyon vastag, s az említett tunika csak könyékig fedte, s a karja meztelen lett. Ekkor csodák csodája, angyalok drágakövekkel kirakott arany karkötőket hoztak, és karjait illően eltakarták.” Mert a középkori legenda azt is megírja, hogy a tunika rövid volt.

Figyeljük meg a részleteket! Nem a miseruhát adta oda a szent. Az nem az övé — az Egyházné, Istené. Csak a saját tunikáját, s még ezt is pótolnia kellett, mert papnak illetlenség alul csupaszon állnia az oltár elé... Akinek füle van, annak nem kell magyarázni, miről szól Márton köpenye és tunikája. És miről az arany és a drágakövek.